

Ogólnopolski
panel o polityce
żywnościowej

Przetwórstwo rolno-spożywcze Jakość żywności

Co się kryje pod pojęciem wysokiej jakości żywności?

Justyna Zwolińska

Przetwórstwo rolno-spożywcze w Polsce (1)

Sektor spożywczy jest jedną z najważniejszych i najszybciej rosnących gałęzi polskiej gospodarki.

- Polski sektor spożywczy stanowi ponad **20%** wartości sprzedaży całego krajowego przemysłu. (z 16%)
- Około **16 tys.** firm zatrudniających 402 tys. osób, tj. ok. **16%** zatrudnionych w przemyśle krajowym. (z 380 tys.)
- Wartość sprzedaży sektora przetwórstwa rolno-spożywczego w Polsce stanowi ponad **6%** PKB.
- **44,1%** produkcji sektora jest eksportowane za granicę (23,4 mld EUR w 2020 r. Eurostat)
- Wartość eksportu: **170,8 mld PLN (2021, wzrost +9,0% r/r)**
- Wartość produkcji sprzedanej: 53 mld EUR, wzrost +1,8% r/r (Eurostat, 2020)
- Udział w produkcji przemysłowej: **26%** (udział w ogóle produkcji sprzedanej, Eurostat, 2020)

Przetwórstwo rolno-spożywcze w Polsce (2)

UDZIAŁ - POLSKA:

- ok. 22% - przetwórstwo mięsa (największy udział w przemyśle spożywczym)
- ok. 12% - mleczarstwo
- 10% - napoje alkoholowe
- 5,9-7,4% - branża owocowo-warzywna, piekarska i ciastkarska

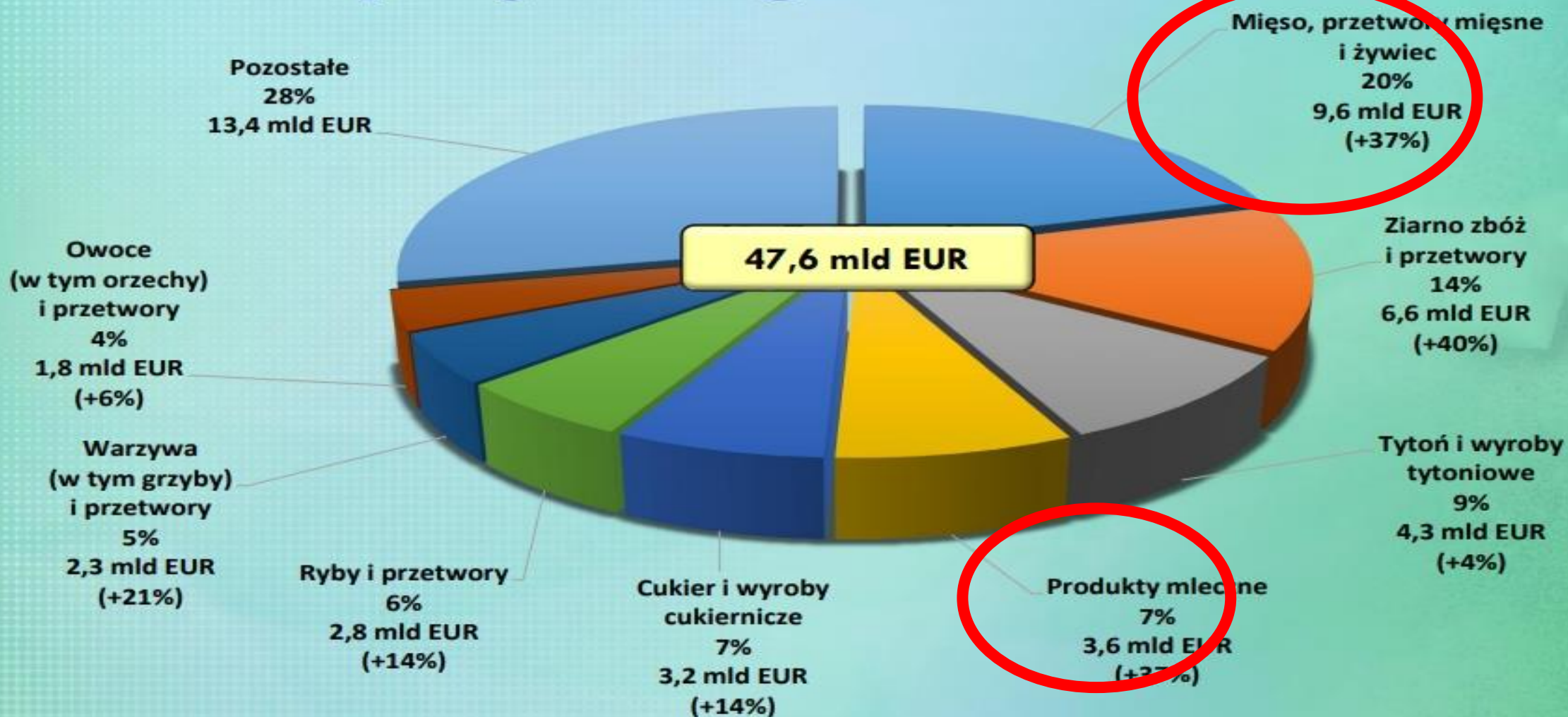
Program Rozwoju Głównych Rynków Rolnych w Polsce na lata 2016 – 2020 - w lipcu 2014 r. przemysł spożywczy został wciągnięty na listę sektorów priorytetowych dla polskiego rządu

UDZIAŁ POLSKI W UE:

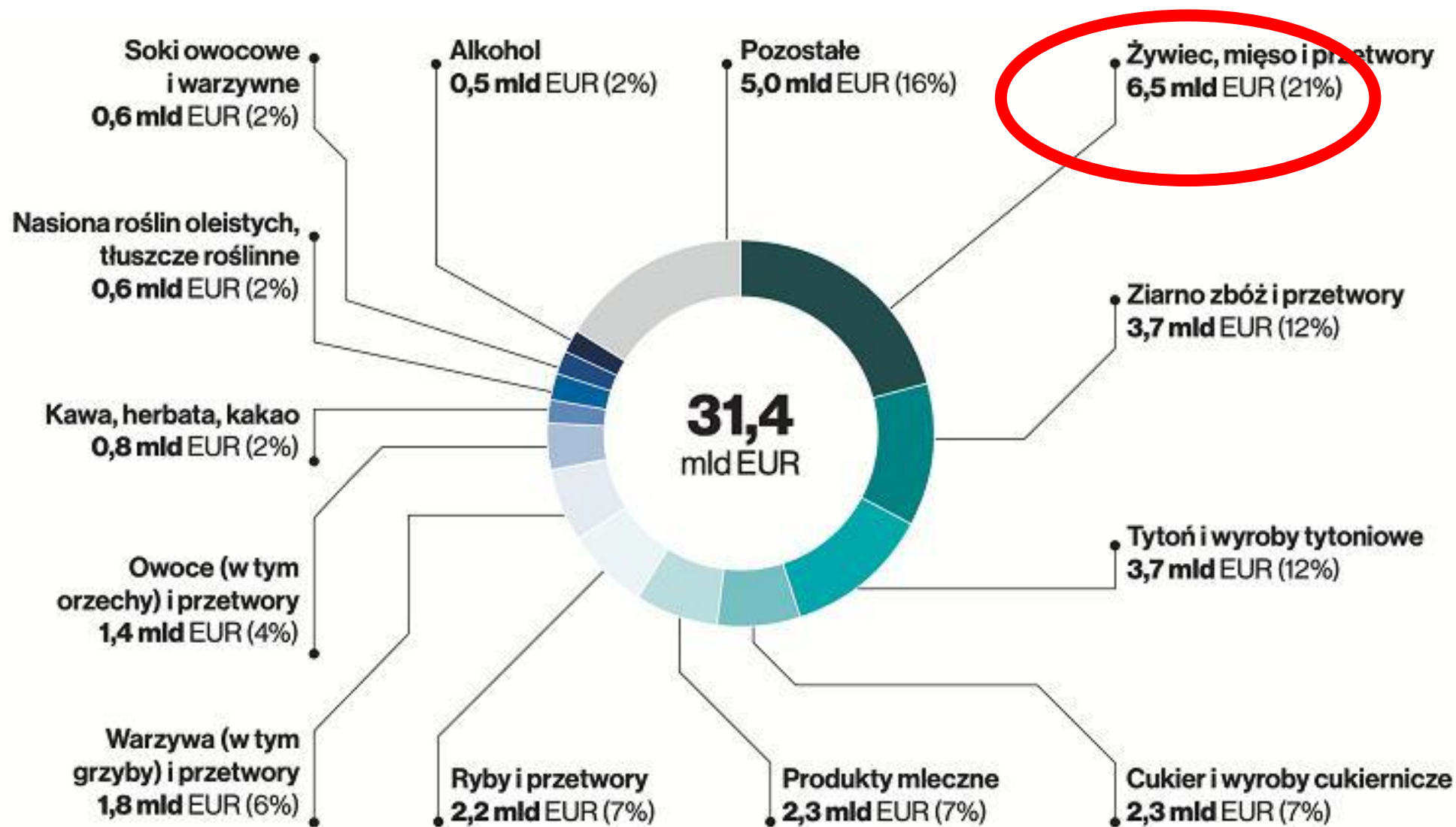
- produkcją mleka i przetworów mleczarskich z udziałem 8,2% - 4 pozycja w UE
- Przemysł mięsny z udziałem 10,4% - 5 pozycja w UE
- przemysł owocowo-warzywny (10,5%), napojów alkoholowych (9,8%) oraz piekarski i ciastkarski (6,3%) – 6 pozycja w UE

9% - udział polskiej produkcji spożywczej w UE.

Struktura towarowa polskiego eksportu rolno-spożywczego w 2022 roku

Struktura towarowa polskiego eksportu rolno-spożywczego w 2019 r.

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, Polski eksport rolno-spożywczy w 2019 r., luty 2020 [dostęp: www.kowr.gov.pl].

Lista 1700 największych firm spożywczych w Polsce

portalspozywczy.pl

Przetwórstwo rolno-spożywcze w Polsce (3)

Mocne strony polskiego sektora spożywczego:

- Wieloletnia tradycja
- **Produkty wysokiej jakości - ?**
- Konkurencyjne koszty produkcji i pracy
- Wykwalifikowana kadra
- Potencjał w dziedzinie B&R oraz solidna baza edukacyjna.
- Dobrze rozwinięta sieć dostawców

SŁABE STRONY:

- Brak małego przetwórstwa
- Głównie kapitał polski w produkcji podstawowej
- Głównie kapitał zagraniczny w przetwórstwie i dystrybucji

JAK WYGLĄDA ŁAŃCUCH ŻYWNOŚCIOWY?

Rolnicy, hodowcy, sadownicy, rybacy, pasterze - producenci (produkcja podstawa – płody rolne, surowce)

- Nasiona, sadzonki, materiał zarodowy, selekcja genetyczna,
- Środki ochrony roślin, nawozy, pasze, leki, technologia,
- Gleba, woda, warunki klimatyczne

Przetwórcy (przetwarzanie płodów rolnych)

- Wielkość zakładów przetwórczych
- Technologia żywności
- Dodatki do żywności, konserwanty

Konfekcjonowanie, pakowanie

- Opakowania żywności
- Środki zabezpieczenia żywności w transporcie
- Etykietowanie i znakowanie

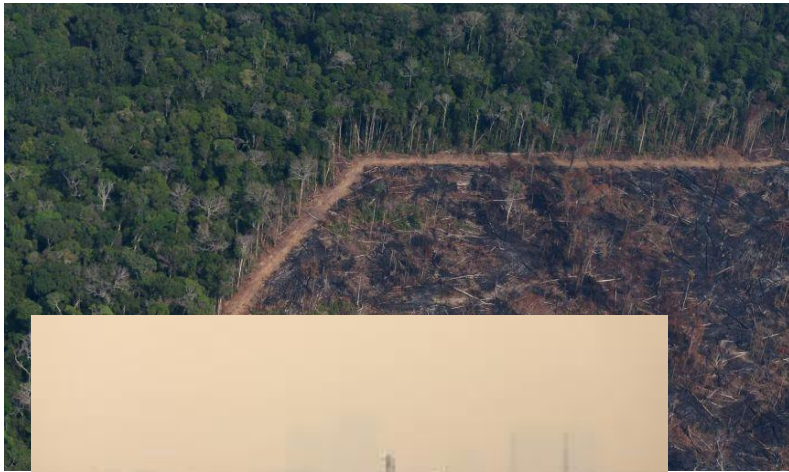
Sprzedaż, darowizna, pomoc humanitarna

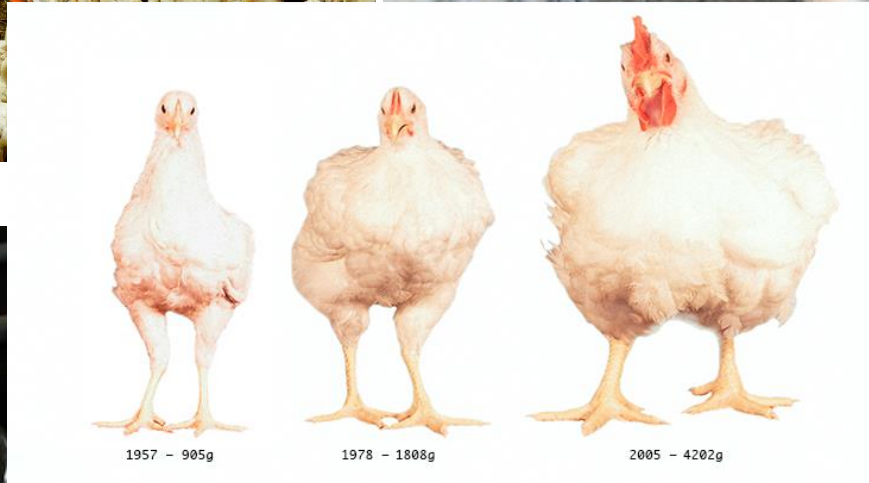
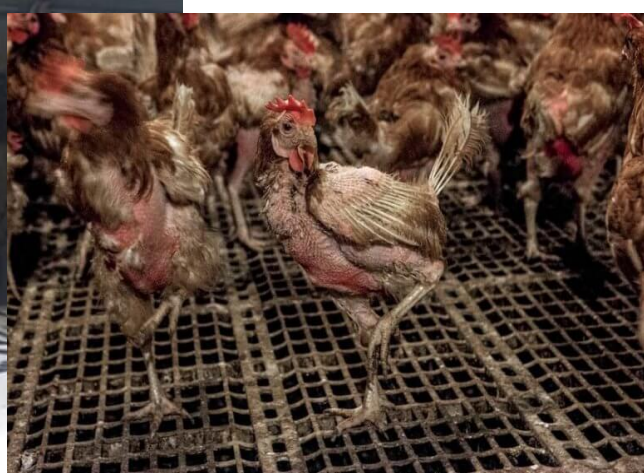
- Spekulacje rynkowe
- Polityka cenowa

Konsument końcowy (finalny)

- Wiedza i dostęp do informacji
- Postawy i preferencje
- Poziom zamożności
- Cechy socjodemograficzne i stan zdrowia

O
D
P
O
L
A
D
O
S
T
O
Ł
U

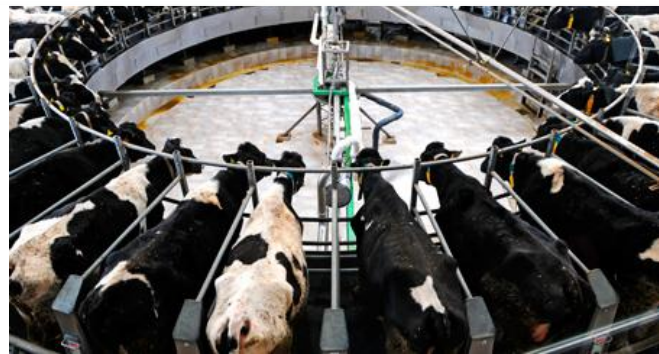

1957 - 905g

1978 - 1808g

2005 - 4202g

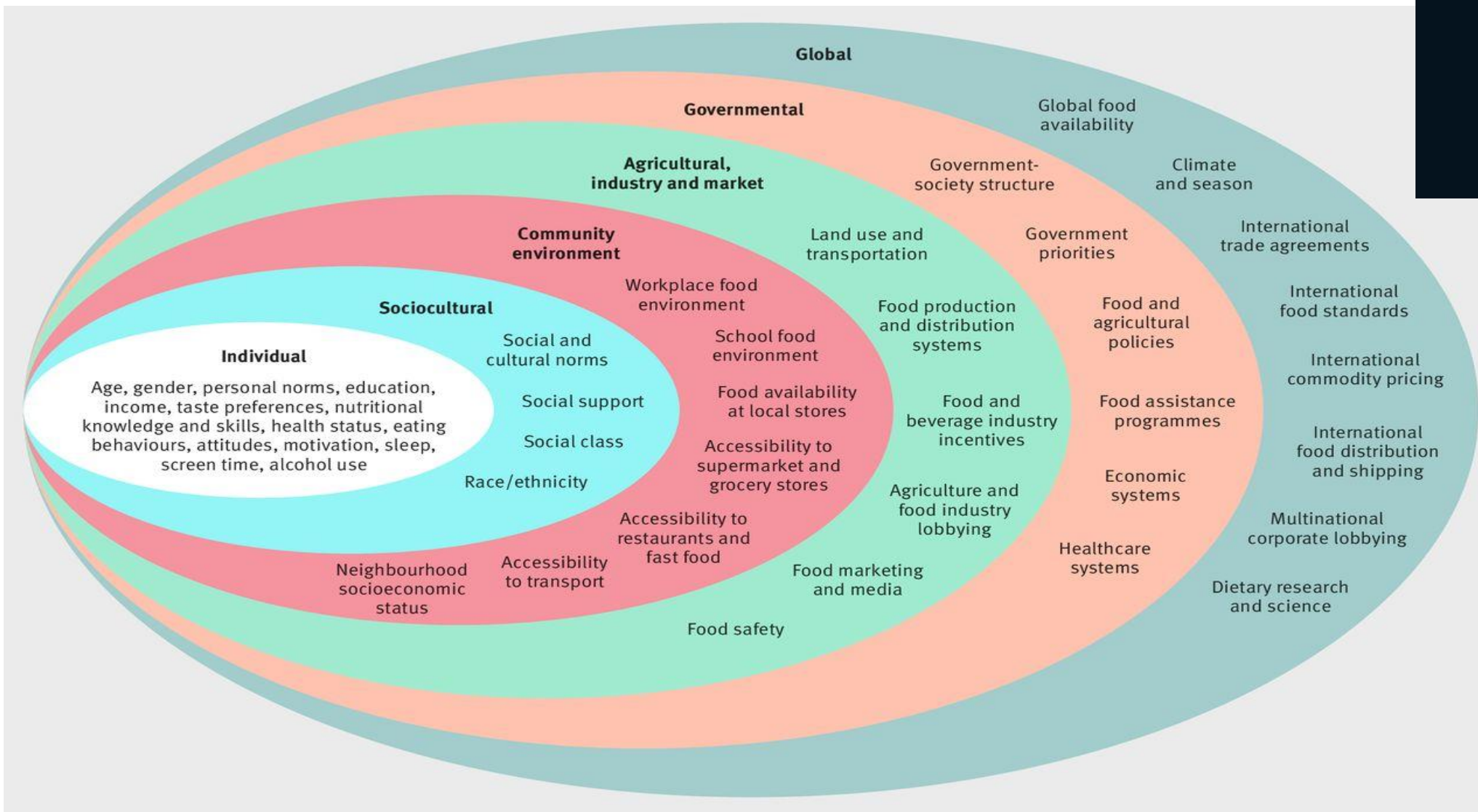
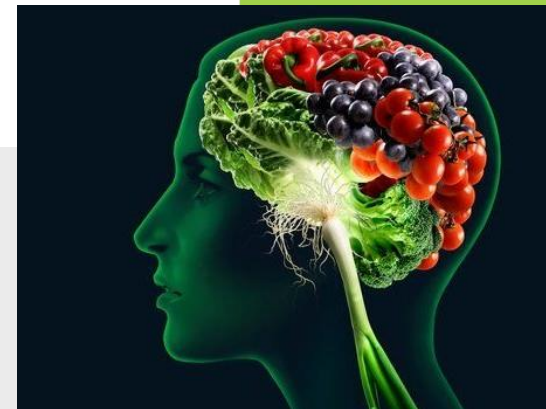

3/4

**światowego zapotrzebowania na żywność
jest pokrywane przez
12 gatunków roślin i 5 gatunków zwierząt**

The Global Ecosystem Assessment – 6 maja 2019

Wielowarstwowe wpływy wykraczające poza osobistą wiedzę i preferencje, które wpływają na wybory żywieniowe.

Definiowanie żywności

ŻYWNOŚĆ LUB ŚRODEK SPOŻYWCZY – jakiekolwiek substancje lub produkty przetworzone, częściowo przetworzone lub nieprzetworzone, przeznaczone do spożycia przez ludzi, lub których spożycia przez ludzi można się spodziewać.

Ta definicja obejmuje napoje, gumę do żucia i wszelkie substancje, łącznie z wodą, świadomie dodawane do żywności podczas jej wytwarzania, przygotowania lub obróbki.

Żywnością nie są:

Pasze; żywe zwierzęta (chyba, że mają być wprowadzone na rynek do spożycia przez ludzi); rośliny przed dokonaniem zbiorów; produkty lecznicze; kosmetyki; tytoń i wyroby tytoniowe; narkotyki lub substancje psychotropowe; pozostałości i zanieczyszczenia.

- art. 3 pkt 2 ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych;
- art. 3 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia;
- art. 2 rozp. 178/2002/WE

Definiowanie jakości żywności (1)

– bezpieczeństwo żywności

Art. 14 ust. 2 – rozporządzenie 178/2002/WE – (definicja określająca wyłącznie cechy uniemożliwiające wprowadzenie produktu na rynek):

Środek spożywczy jest uznawany za niebezpieczny, gdy:

- 1. Jest szkodliwy dla zdrowia,*
- 2. Nie nadaje się do spożycia przez ludzi.*

„Bezpieczeństwo żywności obejmuje warunki i praktyki, które gwarantują **JAKOŚĆ ŻYWNOCI** zapobiegając zanieczyszczeniu oraz chorobom przenoszonym przez żywność. Oznacza to konieczność ochrony łańcucha dostaw żywności przed zanieczyszczeniem **mikrobiologicznym, chemicznym oraz materialnym (fizycznym)**, które mogą występować **we wszystkich etapach produkcji żywności**: upraw, zbiorów, przetwórstwa, transportu, dystrybucji i przechowywania”.

European Group on Ethics in Science and New Technologies (organ doradczy Komisji Europejskiej (opinia nr 24).

Oszustwa żywnościowe

- celowe działanie mające na celu wprowadzenie konsumenta w błąd

TYPY OSZUSTW

Niewłaściwe
oznakowanie –
limitowanie produktu
podrabianie (olej
rzepakowy jako oliwa
z oliwek)

Nieujawnienie
informacji – złamanie
zasad GMP, HACCP
(konserwant jako
środek maskujący
zepsucie)

Zatajenie –
wiedzy o
skażeniu lub
uszkodzeniu

„rozrzedzenie
produktu”
(np. woda w
mleku)

Niedozwolone
zmiany – pozorny
wzrost jakości,
cech produktu
(melanina w
mleku)

Zamiana –
zastąpienie mniej
wartościowym
składnikiem
(cukier zamiast
miodu)

Definiowanie jakości żywności (2)

- przynależność do systemów jakości żywności

Unijne systemy jakości żywności

Krajowe systemy jakości żywności

TYPY JAJEK

czytaj
skład

0

JAJA Z CHOWU EKOLOGICZNEGO
KURY HODOWANE SĄ
W TRADYCYJNYM GOSPODARSTWIE,
NIE PODAJE SIĘ IM ANTYBIOTYKÓW
I INNYCH LEKÓW A KARMA POCHODZI
Z UPRAW EKOLOGICZNYCH

1

JAJA Z WOLNEGO WYBIEGU
KURY TAK JAK W GOSPODARSTWIE
EKOLOGICZNYM MOGĄ PORUSZAĆ SIĘ
SWOBODNIE PO TERENIE, ALE ICH
POŻYWIENIE NIE PODLEGA
ŚCISLEJ KONTROLI POD KĄTEM
EKOLOGICZNEGO POCHODZENIA

2

JAJA Z CHOWU ŚCIÓŁKOWEGO
KURY MOGĄ PORUSZAĆ SIĘ
PO SPECJALNYM KURNIKU,
ALE NIE WYCHODZĄ NA ZEWNĄTRZ,
PODAJE SIĘ IM SPECJALNĄ KARMĘ

3

JAJA Z CHOWU KLATKOWEGO
KURY CAŁE ŻYCIE PRZEBYWAJĄ
W KLATCE, PODAJE SIĘ IM
SPECJALNE KARMY

„System kontroli bezpieczeństwa żywności w Polsce - stan obecny i pożądane kierunki zmian” (Raport NIK 2021)

NIK przy współudziale pracowników naukowych uniwersytetów rolniczych przeanalizowała 9 swoich kontroli przeprowadzonych w ciągu ostatnich 6 lat oraz wyniki 5 audytów Komisji Europejskiej dotyczących bezpieczeństwa żywności w Polsce .

WNIOSKI:

- 1. Żywność z Polski jest najniebezpieczniejsza w całej UE.**
- Najwięcej salmonelli** w UE, brakuje sprzętu i umiejętności. Kontrolerzy odchodzą z pracy, bo nie chcą zarabiać 3 tys. zł. brutto miesięcznie.
- Proces weryfikacji **suplementów diety** trwa kilka lat. Niektórych produktów w ogóle nikt nie bada.
- Brakuje lekarzy weterynarii **kontrolujących ubój**. W ich miejsce zatrudnia się ludzi z innym, czasem całkiem odmiennym wykształceniem. Kontrole wykazały, że nie znali oni m.in. przepisów o ochronie zwierząt.
- Sprzedaż internetowa** to często czarny rynek znajdujący się poza kontrolą państwa.

„System kontroli bezpieczeństwa żywności w Polsce - stan obecny i pożądane kierunki zmian” (Raport NIK 2021)

System kontroli żywności nie działa od lat. Jest skomplikowany, organy nie współpracują ze sobą, wchodzą sobie w kompetencje. 22 kraje UE ma inny model niż Polska.

W 2017 r. Rada Ministrów przyjęła projekt ustawy o Państwowej Inspekcji Bezpieczeństwa Żywności. Jej założenia były zbieżne z rekomendacjami Najwyższej Izby Kontroli, jednak ustawa nie została skierowana na drogę legislacyjną.

Nigdy jeszcze tak wielu Polaków nie odżywiało się tak zdrowo – Kantar 10.2023

- 52% - wysokie spożycie warzyw i owoców.
- 21% - zgodnie z zaleceniami dietetyków – minimum połowę tego, co jedzą, stanowiły warzywa i owoce.
- Na fali rekordowych deklaracji konsumpcji wielu gatunków owoców i warzyw Krajowy Związek Grup Producentów Owoców i Warzyw zapytał Polaków o to, jakie przetwory zamierzają kupić tej jesieni i zimy.

Które Pana/Pani zdaniem polskie produkty są lepsze od produktów zagranicznych? Proszę wskazać max. 3 kategorie.

Wyniki przedstawione w procentach.
Badanie zrealizowane na zlecenie De Heus przez SW Research na próbie 520 respondentów.

KUPOJ ŚWIADOMIE

Kupując żywność z oznaczeniem

**PRODUKT
POLSKI**

masz pewność, że została
wytworzona w Polsce
na bazie krajowych surowców

Krajowy Ośrodek
Wsparcia Rolnictwa

Wybierając żywność
ze znakiem

**PRODUKT
POLSKI**

wspierasz polskich producentów
oraz krajową gospodarkę
i rolnictwo

Oznaczenie
produktów tym znakiem
jest **DOBROWOLNE**

www.polskasmakuje.pl/produkt-polski/

Problemy z jakością żywności

Zanieczyszczenia:

- fizyczne
- chemiczne – syntetyczne pestycydy, antybiotyki, metale ciężkie, azotany i azotyny
- mikrobiologiczne – bakterie, wirusy, grzyby i ich toksyny
- radiologiczne – skażenie promieniotwórcze

Ale także...nadmierna ilość konserwantów, glutaminianu sodu, soli, cukru, tłuszczów trans...

Jakość żywności

- etapy łańcucha żywnościowego

PRODUKCJA PODSTAWOWA - surowce:

- Użycie nawozów sztucznych
- Stosowanie syntetycznych pestycydów
- Stosowanie antybiotyków w produkcji zwierzęcej – niski dobrostan zwierząt gospodarskich lub jego zupełny brak
- Ryzyko transmisji chorób odzwierzęcych w żywności – niski dobrostan
- Stosowanie środków hormonalnych w produkcji zwierzęcej

TRANSPORT:

- Długie łańcuchy dostaw – utrata świeżości i składników odżywczych
- Zły transport zwierząt – kortyzol, katechaminy, wybroczyny, połamane kości
- Stosowanie środków zabezpieczających
- Genetyczna modyfikacja w celu wydłużenia trwałości surowców
- Niewłaściwe środki transportu, brak higieny

PRZETWÓRSTWO:

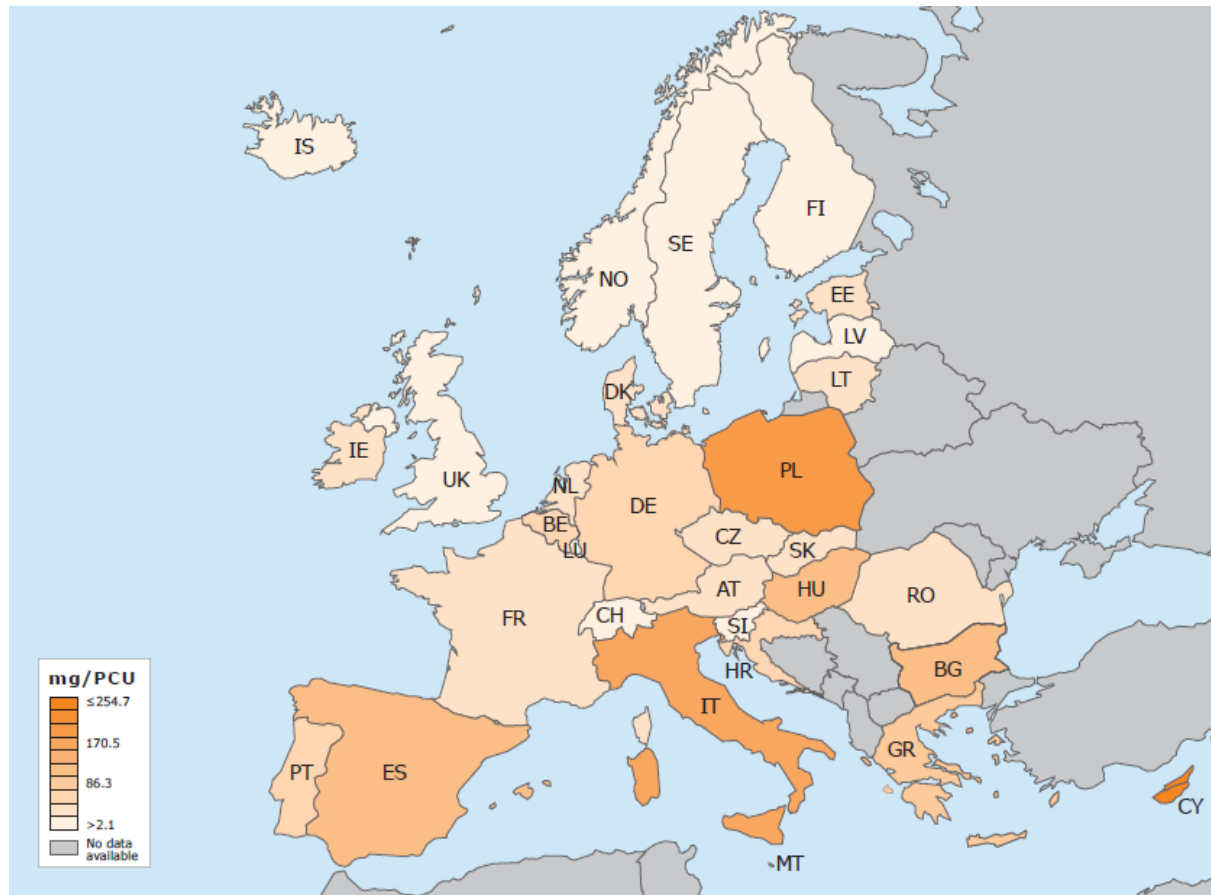
- Użycie technologii żywności do „przykrycia” złej jakości surowców
- Wysokie przetworzenie produktów żywnościowych
- Brak higieny
- Oszustwa żywnościowe

PAKOWANIE, DYSTRYBUCJA:

- Niewłaściwe opakowania
- Mikroplastik
- Przeterminowanie żywności
- Informacje wprowadzające konsumentów w błąd

GREENWASHING

Rozkład przestrzenny całkowitej sprzedaży, w mg/PCU, antybiotyków VMP dla zwierząt, od których lub z których pozyskuje się żywność, w 31 krajach Europy w 2022 r.

POLSKA REKORDZISTA

**Zużycie antybiotyków
w UE w 2022 roku
w mg/PCU**

Średnia UE 73,9

Niemcy 69,9

Francja 38,9

POLSKA 196,0

Źródło: European Medicines Agency, 2023: Sales of veterinary antimicrobial agents in 31 European countries in 2022. Publications Office of the European Union

Badania dr J. Kupca z UP w Poznaniu

Substancje farmakologiczne w trzech próbach pomiotu z ferm indyjskich i kurzych zlokalizowanych w gminach Rakoniewice i Kurzętnik

17 innych niż antybiotyki substancji farmakologicznych

- 1-H-Benzotriazol
- 5-methyl-1-H-Benzotriazol
- Atenolol
- Atorvastatin
- Diclofenac
- Ibuprofen
- Iohexol
- Karbamazepin
- Metformin
- Methylparaben
- Metoprolol
- Norverapamil

- Paracetamol
- Propylparaben
- Telmisartan
- Tramadol
- Venlafaxine

3 hormony!!!

- Estron
- 17 α -Etynyloestradiol
- 17 β -Estradiol

9 antybiotyków

- Azithromycin
- Clarithromycin
- Ciprofloxacin
- Doxycyclin
- Enrofloxacin
- Enoxacin
- Norfloxacin
- Ofloxacin
- Sulfamethazin

Substancje w gospodarstwie indywidualnym prowadzącym chów trzody w gminie Rawicz

- Semikarbazyd

GLIFOSAT

Herbicyd uznany przez Światową Organizację Zdrowia za potencjalnie rakotwórczy.

W Polsce powszechnie i niezgodnie z prawem stosowany do dosuszania roślin uprawnych – zboża, rzepak, słonecznik, pomidory, jabłka

Lista najlepszych produktów z kategorii płatki śniadaniowe

foodrentgen
zgodnie z prawem na podstawie

++++

NaturaWino BioWino Muzli Orzech Jagdowe 300 g		Najlepsze produkty na rynku posiadające w kategorii atestyficyzacji +++ Produkty z czystą lub prawie czystą sypką poddawane zostały badaniu laboratoryjnym. W wyniku którego nie zostały wykryte żadne pozostałości pestycydów.
BioLife Ekologiczne Owsianka z rodzynekami 300 g		
Bionaturo Mleczanka 6 płatków Bio 400 g		
Bio Płatki Muzli Orzechowe 300 g		
Lidl Owsianki BIOGrycic Wholegrain Muzli Fruit and nut 500 g		
Milfani Bio Bio-Muzli 750 g		
Natu płatki Kukurydziane Śniadaniowe Bio 200 g		
Sonko Opliwane płatki Kukurydziane 200 g		
Tętych płatki Kukurydziane 500g		
Symbio Ekologiczne płatki Kukurydziane		
Milf Do Kąpielówek		bardzo dobry produkt na rynku +++ Produkty z czystą lub prawie czystą sypką poddawane zostały badaniu laboratoryjnym. W wyniku którego zostały wykrywane śladowe ilości pestycydów: strychnicy i potiomichiny (niezwiązanych z produktami). Pestycydy nie zostały wykrywane w analizowanych produktach. Pestycydy wyznaczonych dla żywności spożywanej dla dzieci i niemowląt.
Piotr i Paweł płatki Włóczkowe 400 g		bardzo dobry produkt na rynku +++ Produkty z czystą lub prawie czystą sypką poddawane zostały badaniu laboratoryjnym. W wyniku którego zostały wykrywane śladowe ilości pestycydów: strychnicy i potiomichiny (niezwiązanych z produktami). Pestycydy nie zostały wykrywane w analizowanych produktach. Pestycydy wyznaczonych dla żywności spożywanej dla dzieci i niemowląt.
Serdce Fitbit Truskawka Malina Włóczka 225 g		bardzo dobry produkt na rynku +++ Produkty z czystą lub prawie czystą sypką poddawane zostały badaniu laboratoryjnym. W wyniku którego zostały wykrywane śladowe ilości pestycydów: strychnicy i potiomichiny (niezwiązanych z produktami). Pestycydy nie zostały wykrywane w analizowanych produktach. Pestycydy wyznaczonych dla żywności spożywanej dla dzieci i niemowląt.

www.foodrentgen.eu

Małżeństwo jest wyłączone do użytku indywidualnego. Komercyjny użytek Reportu, w całości lub w jego części i informacji w nim zawartych, jest zabronione bez pisemnej zgody ze strony Wydawcy.

WSPÓLNY MIEJSCA
AKTUALNA KAMPANIA I CZYWIAD FUNDACJI
Z CEGO CI NIE MÓWIĄ O KASZACH

SPRAWIĆ NA WWW.FOODRENTGEN.PL | POLIC NAJZŁYBIEJ WYKONAJ

Rekomendacje

1. Zwiększenie **współpracy resortów** rolnictwa, ochrony środowiska i zdrowia
2. Utworzenie **jednego urzędu** ds. bezpieczeństwa żywności, zwiększenie i usprawnienie kontroli
3. **Weryfikacja systemów jakości żywności** pod względem deklarowanej żywności
4. Natychmiastowy **zakaz stosowania glifosatu** w produkcji rolnej
5. Pilne przyjęcie krajowej strategii „Transformacja produkcji zwierzęcej w Polsce” – zakaz budowy nowych **ferm przemysłowych** i stopniowe wycofywanie działających

Rekomendacje

6. Zmiana **wsparcia finansowego** rolnictwa – płatności za dostarczanie dóbr publicznych, ekosystemowych oraz żywności o wysokiej jakości
7. Wprowadzenie **statystyki publicznej** dla żywności ekologicznej w Polsce
8. Rzeczywiste wsparcie dla rozwoju produkcji ekologicznej w Polsce – **żywność ekologiczna** w szkołach, przedszkolach, szpitalach, itp.
9. **Zmiana edukacji** dotyczącej żywności – od szkół rolniczych i podstawowych do polityków
10. Wdrażanie postanowień strategii „Od pola do stołu”

Ogólnopolski
panel o polityce
żywnościowej

Dziękuję za uwagę!
justin.zwolinska@gmail.com

